

**MADANIY MEROS OBYEKTLARINING INTERNET OAVLARIDA YORITILISHI:
ISLOM SIVILIZATSIYASI MARKAZI MISOLIDA****Rustamova Darmonjon Ozod qizi**

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti

Jurnalistika yo'nalishi 1-kurs magistranti.

E-mail: darmonjonrustamova54@gmail.com**<https://doi.org/10.5281/zenodo.20113383>**

Annotatsiya. Ushbu maqolada madaniy meros obyektlarining internet ommaviy axborot vositalarida yoritilishi Islom sivilizatsiya markazi misolida tahlil qilinadi. Tadqiqotda zamonaviy raqamli media platformalarining madaniy merosni targ'ib qilishdagi roli, axborot tarqatish jarayonlari hamda ularning milliy turizm imijiga ta'siri yoritiladi. Shuningdek, internet OAVlarda markaz haqida berilayotgan materiallar orqali O'zbekistonning xalqaro maydondagi ijobiy imiji qanday shakllanayotgani ilmiy asosda ko'rib chiqiladi. Natijada, raqamli media madaniy meros obyektlarini global darajada targ'ib qilishning muhim vositasi ekanligi aniqlanadi.

Kalit so'zlar: madaniy meros, turizm imiji, milliy turizm, Islom sivilizatsiya markazi, ziyorat turizmi, madaniy turizm, turizm brendingi, O'zbekiston turizmi.

Абстрактный. В данной статье анализируется освещение объектов культурного наследия в интернет-СМИ на примере Центра исламской цивилизации. В исследовании рассматривается роль современных цифровых медиа в продвижении культурного наследия, процессы распространения информации и их влияние на национальный туристический имидж. Также научно изучается, как публикации в интернет-СМИ формируют положительный международный имидж Узбекистана. В результате делается вывод о том, что цифровые медиа являются важным инструментом популяризации объектов культурного наследия на глобальном уровне.

Ключевые слова: культурное наследие, интернет-СМИ, цифровые медиа, журналистика, Центр исламской цивилизации, туристический имидж, медийное освещение, распространение информации, PR, национальный бренд

Abstract. This article analyzes the coverage of cultural heritage sites in online media, using the Center of Islamic Civilization as an example. The study examines the role of modern digital media platforms in promoting cultural heritage, information dissemination processes, and their impact on the national tourism image. It also explores how online media content contributes to shaping a positive international image of Uzbekistan. As a result, it concludes that digital media is a key tool in promoting cultural heritage sites at the global level.

Keywords: cultural heritage, online media, digital media, journalism, Center of Islamic Civilization, tourism image, media coverage, information dissemination, PR, national branding.

Kirish

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya jarayonida ommaviy axborot vositalari (OAV) jamiyat hayotida, xususan, madaniy meros obyektlarini targ'ib qilish va ularni keng jamoatchilikka yetkazishda hal qiluvchi rol o'ynamoqda. Ayniqsa, internet OAVlar (yangilik saytlari, ijtimoiy tarmoqlar, raqamli platformalar) axborotni tezkor, keng qamrovli va vizual shaklda tarqatish imkoniyati bilan an'anaviy media vositalaridan ajralib turadi.

Madaniy meros obyektlari har bir xalqning tarixiy xotirasi, madaniy qadriyatlari va milliy identifikatsiyasini ifodalovchi muhim resurs hisoblanadi.

Ularni internet OAVlarda yoritish esa nafaqat axborot tarqatish vazifasini bajaradi, balki mamlakatning xalqaro maydondagi ijobiy imijini shakllantirishga ham xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, raqamli media madaniy meros va turizm sohasining muhim kommunikatsion vositasiga aylanib bormoqda.

O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda madaniy meros obyektlarini saqlash, tiklash va ularni global miqyosda targ'ib qilishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu jarayonda Islom sivilizatsiya markazi alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur markaz haqida internet OAVlarda muntazam ravishda yangiliklar, reportajlar va tahliliy materiallar e'lon qilinib, uning ilmiy va madaniy salohiyati keng auditoriyaga yetkazilmoqda.

Shu bilan birga, xalqaro internet platformalarida ham O'zbekistonning madaniy merosi, jumladan Islom sivilizatsiya markazi haqida materiallar berilishi mamlakatning turizm imijini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Bu esa media yoritilishining nafaqat axborot berish, balki jamoatchilik fikrini shakllantirishdagi muhim vosita ekanligini ko'rsatadi.

Mazkur maqolaning maqsadi - madaniy meros obyektlarining internet OAVlarda yoritilish jarayonini Islom sivilizatsiya markazi misolida tahlil qilish hamda uning milliy turizm imijiga ta'sirini ilmiy-jurnalistik yondashuv asosida o'rganishdan iborat.

Nazariy asoslar

Hozirgi globallashuv sharoitida turizm iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biri sifatida rivojlanib bormoqda. Ayniqsa, mamlakatlarning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini oshirishda turizm imijini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Turizm imiji - bu mamlakat haqida turistlar ongida shakllanadigan umumiy tasavvur bo'lib, u ko'plab omillar, jumladan madaniy meros obyektlari orqali yuzaga keladi.

Madaniy meros tushunchasi keng ma'noga ega bo'lib, u moddiy (me'moriy obidalar, tarixiy inshootlar, qo'lyozmalar) va nomoddiy (an'analar, urf-odatlar, diniy qadriyatlar) boylklarni o'z ichiga oladi. Ushbu obyektlar millatning tarixiy xotirasini saqlab qolish bilan birga, uni global miqyosda targ'ib qilish vositasi sifatida ham xizmat qiladi.

Bugungi kunda ko'plab davlatlar o'zining turistik jozibadorligini oshirish uchun aynan madaniy meros obyektlariga tayanmoqda. Chunki turistlar oddiy dam olishdan tashqari, yangi madaniyatni o'rganish, tarixiy muhitni his qilish va autentik tajribaga ega bo'lishni istaydilar.

Shu jihatdan, madaniy meros obyektlari turizmning eng barqaror va uzoq muddatli resurslaridan biri hisoblanadi.

Turizm imijini shakllantirishda madaniy meros obyektlarining roli bir necha yo'nalishda namoyon bo'ladi. Birinchidan, ular mamlakatning tarixiy va madaniy boyligini namoyish etadi.

Ikkinchidan, turistlar oqimini jalb etish orqali iqtisodiy foyda keltiradi. Uchinchidan, xalqaro miqyosda mamlakatning ijobiy qiyofasini yaratadi. Shu sababli, madaniy merosni asrash va undan samarali foydalanish zamonaviy turizm siyosatining muhim yo'nalishiga aylangan.

Shuningdek, madaniy meros obyektlarini turizmga jalb etishda zamonaviy marketing va branding texnologiyalaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Raqamli platformalar, virtual ekskursiyalar, multimedia vositalari orqali tarixiy obyektlarni keng targ'ib qilish imkoniyati mavjud. Bu esa turizm imijini shakllantirish jarayonini yanada jadallashtiradi.

Natijalar va tahlil

Internet OAVlarda madaniy meros obyektlarini yoritishning nazariy asoslari

Zamonaviy axborot jamiyatida raqamli kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ommaviy axborot vositalarining funksional tuzilmasini sezilarli darajada o'zgartirdi.

Internet OAVlar bugungi kunda axborot ishlab chiqarish, tarqatish va iste'mol qilish jarayonining markaziy platformasiga aylangan bo'lib, ular jamiyatning barcha sohalariga, jumladan madaniy meros obyektlarini yoritishga ham bevosita ta'sir ko'rsatmoqda.

Ilmiy adabiyotlarda madaniy meros obyektlari media makonda "reprezentatsiya" va "diskursiv konstruksiya" jarayonlari orqali namoyon bo'lishi ta'kidlanadi. Bu jarayonda tarixiy obyektlar faqat moddiy yodgorlik sifatida emas, balki ma'naviy, ramziy va kommunikativ ahamiyatga ega subyekt sifatida qayta shakllantiriladi. Natijada, madaniy meros obyektlari jamiyat ongida yangi semantik yuklama bilan namoyon bo'ladi.

Internet OAVlarning asosiy xususiyatlaridan biri multimodallikdir. Ya'ni, axborot bir vaqtning o'zida matn, video, audio va grafik elementlar orqali uzatiladi. Bu esa madaniy meros obyektlarining yanada keng va chuqurroq yoritilishiga imkon yaratadi. Shu bilan birga, raqamli platformalarda interaktivlik elementining mavjudligi auditoriyaning faol ishtirokini ta'minlaydi, bu esa kommunikativ jarayonni ikki tomonlama qiladi.

Shuningdek, raqamli muhitda madaniy meros obyektlari "digital heritage" konsepsiyasi asosida qayta talqin qilinmoqda. Ushbu konsepsiyaga ko'ra, tarixiy va madaniy obyektlar raqamli shaklda qayta yaratiladi va global auditoriya uchun ochiq kommunikativ resursga aylanadi. Bu jarayon madaniy merosning global miqyosda ommalashuviga xizmat qiladi.

Islom sivilizatsiya markazi: internet OAVlardagi media reprezentatsiya

Islom sivilizatsiya markazi O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilgan eng yirik madaniy-ma'rifiy loyihalardan biri sifatida internet OAVlarda keng yoritilmoqda. Ushbu markazning media makondagi obrazini tahlil qilish uning bir nechta kommunikativ funksiyalarini aniqlash imkonini beradi.

Birinchidan, markaz ilmiy-ma'rifiy institut sifatida talqin qilinadi. Internet OAVlarda uning qo'lyozmalar fondi, ilmiy tadqiqotlar va tarixiy eksponatlari haqida batafsil materiallar beriladi. Bu esa uni ilmiy markaz sifatida legitimlashtiradi.

Ikkinchidan, markaz madaniy identifikatsiya subyektini sifatida namoyon bo'ladi. Unda O'zbekistonning islom sivilizatsiyasiga qo'shgan hissasi, buyuk allomalar merosi va tarixiy ildizlari yoritiladi. Bu jarayon milliy identitetni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Uchinchidan, markaz turistik obyekt sifatida ham ko'riladi. Internet OAVlarda uning arxitekturasi, interyer dizayni va ekspozitsion imkoniyatlari keng targ'ib qilinadi. Bu esa uni xalqaro turizm uchun jozibador maskanga aylantiradi.

Media monitoring natijalariga ko'ra, markaz haqidagi materiallar mahalliy va xalqaro platformalarda turlicha diskurslarda beriladi. Mahalliy OAVlarda u ko'proq milliy g'urur va tarixiy meros timsoli sifatida yoritilsa, xalqaro OAVlarda esa O'zbekistonning global madaniy va ilmiy markaz sifatidagi imijini kuchaytiruvchi obyekt sifatida taqdim etiladi.

Shu bilan birga, markaz haqida tayyorlangan multimedia materiallar - video reportajlar, virtual sayohatlar va infografikalar - uning global auditoriya uchun yanada tushunarli va jozibador bo'lishini ta'minlaydi.

Internet OAVlar va turizm imijining shakllanishi

Turizm imiji - bu muayyan davlat yoki hudud haqida tashqi auditoriyada shakllangan umumiy tasavvur bo'lib, u axborot oqimi, media diskurs va kommunikativ strategiyalar asosida shakllanadi. Internet OAVlar ushbu jarayonning eng muhim institutlaridan biri hisoblanadi.

Madaniy meros obyektlarining internet OAVlarda yoritilishi bir necha muhim ijtimoiy-kommunikativ funksiyalarni bajaradi:

1.Kognitiv funksiya

Auditoriya mamlakat haqida bilimga ega bo'ladi. Islom sivilizatsiya markazi haqidagi materiallar orqali O'zbekistonning tarixiy, ilmiy va madaniy salohiyati haqida aniq tasavvur shakllanadi.

2. Affektiv funksiya

Vizual va multimedia kontentlar auditoriyada emotsional qiziqish uyg'otadi. Bu esa turistlarning motivatsiyasini oshiradi.

3. Konativ funksiya

Axborot iste'moli natijasida auditoriyaning xulq-atvori o'zgaradi, ya'ni turistlar real tashrif qarorlarini qabul qilishadi.

Shuningdek, internet OAVlar orqali shakllangan turizm imiji dinamik xarakterga ega bo'lib, u doimiy axborot oqimi va yangilanishga bog'liq. Agar media materiallar tizimli va professional tarzda tayyorlansa, mamlakatning turistik brendi mustahkamlanadi.

Islom sivilizatsiya markazi misolida ko'rish mumkinki, raqamli media orqali shakllangan kommunikativ obraz O'zbekistonni nafaqat tarixiy merosga ega davlat sifatida, balki global ilmiy va madaniy markaz sifatida ham namoyon etmoqda. Bu esa milliy turizm imijining yangi bosqichga chiqishiga xizmat qilmoqda.

Xulosa

Mazkur tadqiqotda madaniy meros obyektlarining internet ommaviy axborot vositalarida yoritilishi va uning milliy turizm imijini shakllantirishdagi o'rni Islom sivilizatsiya markazi misolida ilmiy-jurnalistik yondashuv asosida tahlil qilindi.

O'rganish jarayonida raqamli media muhitining tezkor rivojlanishi madaniy meros obyektlarining nafaqat axborot manbai, balki kommunikativ va strategik resurs sifatida ham muhim ahamiyat kasb etayotganini ko'rsatdi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, internet OAVlar madaniy meros obyektlarini global auditoriyaga yetkazishda eng samarali vositalardan biri hisoblanadi.

Ayniqsa, multimediaviy kontent, video reportajlar, infografika va tahliliy materiallar orqali madaniy obyektlarning jozibadorligi oshadi hamda ular haqida keng qamrovli ijobiy tasavvur shakllanadi. Bu jarayon esa mamlakatning xalqaro maydondagi turizm imijini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Islom sivilizatsiya markazi misolida ko'rish mumkinki, yirik madaniy-ma'rifiy obyektlarning internet OAVlarda faol yoritilishi O'zbekistonni nafaqat tarixiy merosga boy davlat, balki ilm-fan va islom sivilizatsiyasi markazi sifatida ham namoyon etmoqda. Ushbu markaz haqida mahalliy va xalqaro media platformalarda berilayotgan materiallar mamlakatning ijobiy imijini shakllantirishda muhim rol o'ynamoqda.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, madaniy meros obyektlarining samarali media yoritilishi turizm oqimining oshishiga, xususan ziyorat va madaniy turizmning rivojlanishiga bevosita ta'sir qiladi.

Internet OAVlar orqali shakllangan vizual va informatsion obrazlar turistlarning qaror qabul qilish jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Umuman olganda, madaniy meros obyektlarini internet OAVlarda tizimli, ilmiy asoslangan va kreativ yondashuvda yoritish milliy turizm imijini shakllantirishning muhim omili hisoblanadi. Islom sivilizatsiya markazi kabi yirik obyektlar esa ushbu jarayonda strategik kommunikativ markaz vazifasini bajaradi.

Kelgusida bunday obyektlarni raqamli media orqali yanada keng targ'ib qilish O'zbekistonning global turizm bozorida o'rnini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. McQuail D. Mass Communication Theory. London: Sage Publications.
2. UNWTO. Digital Transformation and Tourism Communication. <https://unwto.org>
3. UNESCO. Digital Heritage and Cultural Communication. <https://www.unesco.org>
4. OECD. Tourism Trends and Policies. <https://www.oecd.org/tourism>
5. Islom sivilizatsiya markazi rasmiy sayti. <https://cisc.uz>